ئېيتىشىشلار

1

(ي)① قاشىڭنىڭ قاراسىگە،
ئوسما قويغىنىڭ يالغان.
مەن كۆيسەم ساڭا كۆيدۈم،
سېنىڭ كۆيگىنىڭ يالغان.
(ق)② بېشىڭدىكى دوپپاڭنىڭ،
گۈلى قانچە ساناپ باق.
راست كۆيەمسەن يالغانمۇ؟
يۈرىكىڭنى سىيلاپ باق.
(ي) دەريانىڭ ئۇقاتىدا،
كۆرۈنگەن تېرەك بىزنىڭ.
سىزنىڭ كۆيمىگەن بىلەن،
كۆيىدۇ يۈرەك بىزنىڭ.
(ق) ئىشىك ئالدى ئېرىقمىدى؟
تەرگىلى تېرىقمىدى؟
ساڭا كۆيمىگەن چاغدا،
چىرايىم سېرىقمىدى.

2

(ي) قارا كۆزلۈك قارا قىز،
جىگدىلەرنى چاتامسىز.
گەپ - سۆزنى يالغان قىلماي،
ئاشىنىلىققا يارامسىز.
(ق) قارىمىسام قارايسىز،
قارا چاچنى تارىماي.
ياردىن ئايرىلىپ كەلدىم،
ئاشىنىلىققا يارماي.

3

(ي) ناخشا بىلەن نەي كەلسە،
ئۇنۇمدىن تونارسەنمۇ؟
مەن ئوتۇڭدا كۈل بولسام،

① (ي) — يېگىت.
② (ق) — قىز.

ئەۋلاد گۈزۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

تاشلاشقا چىدارسەنمۇ؟
(ق) ئىشىك ئالدى گۈلدۈرمە،
ئاتلاپ قانداق ئۆتەرمە؟
ئوتلىرى يامان يارنىڭ،
تاشلاپ قانداق كېتەرمە؟

4

(ق) بالدۇر تىككەن كۆچەتتىن،
كېيىنكىسى پەس ئىكەن.
بۇ جاھاندا يار تۇتۇپ،
ئىشەنمەكمۇ تەس ئىكەن.
(ي) ھويلامدىكى كۆلچەككە،
شال پەيدا بولۇپ قالدى.
قاراپ باقسام يار ساڭا،
ھال پەيدا بولۇپ قالدى.
(ق) ھاۋانى تۇمان باستى،
ئاينى كۆرگىلى بولماس.
كۆڭلۈمگە گۇمان چۈشتى،
يارنى سۆيگىلى بولماس.
(ي) باشىڭدىكى دوپپاڭنىڭ،
گۈلى ئەجەب ئازادە.
مەن سېنى ياۋاش دېسەم،
كۇنلەيسەن ھارامزادە.
(ق) سۇنىڭ سۈزۈكى بۇلاق،
چاچنىڭ ئۇزۇنى ئۇلاق.
كۆرمىدى دېگەن بىلەن،
ئاڭلاپ تۇرىدۇ قۇلاق.
(ي) قۇرغۇيۇم ئۇچۇپ كەتتى،
بىر غۇلاچ يېپى بىلەن.
سەندىن ئايرىلارمەنمۇ؟
دۇشمەننىڭ گېپى بىلەن.
(ق) ئىشىك ئالدى قوش ئېرىق،
سۇ باشلاپ كېلەي دەيمەن.
رەنجىپ قالمىغىن يارىم،
كۆڭلۈڭنى بىلەي دەيمەن.
(ي) كۇلا ئەمەس سىم بىلەن،
باغلىغان مەن بېلىمنى.
شۇنچە ۋاقىت بىرگە يۈرۈپ،
بىلمىگەنمۇ دىلىمنى؟
(ق) بىزنىڭ باغدا ئاق ئالما،
ئاق ئالمىغا تاش ئاتما.
راستلا يارىم سەن بولساڭ،
باشقىلارغا قاش ئاتما.
قىز - يىگىت بىرلىكتە:
خوتەن بازىرى رەستە،
كوچىسى يالاڭ پەستە.
كېلىڭ يارىم ئوينايلى،
دۇشمەن بىلەن بەس - بەستە.

5

(ي) پاك يۈرەك قەلبىم بىلەن،
ياخشى كۆرەتتىم مەن سېنى.
قايسى ۋېجدانىڭ بىلەن،
تاشلاپ كېتىسەن مېنى؟
(ق) ئالما ئاتسام ئېرىققا،
سۇيى ئازكەن ئاقمىدى.
سېنىڭ قىلغان سۆزلىرىڭ،
ئۈچ ئاي بولدى ياندۇردۇم.
(ي) ئۆستەڭنىڭ سۇيى لايكەن،
كۆلگە باشلىماڭ ياريم.
ئەقلى هوشىڭىز بولسا،
مېنى تاشلىماڭ ياريم.
(ق) سېنى دەپ ئۇزسەم گۈلنى،
گۈلدىن بەتەر قىلدىڭ مېنى.
سۆيگىنىمگە پۇشمىنىم بار،
ئەمدى سۆيمەسمەن سېنى.
(ي) ئاق چۆگۈندا چاي قۇيسام،
قاينىماي تېشىپ كەتتى.
مېنىڭ بۇ ناۋات ياريم،
هەددىدىن ئېشىپ كەتتى.
(ق) ئوچاق بېشى داڭقاندا،
گۆشى يوق سوغۇق شوۋا①

مىجەزىمگە ياقمىدى.
(ي) ئاپئاق ئايدىڭغا چىقىپ،
ئاي كۆرۈندۇمۇ ساڭا؟
كۈندە كېلىپ كۆرۈنۈپ،
خار كۆرۈندۇمۇ ساڭا؟
(ق) ياقۇت كۆزلۈك هالقامغا،
مەرۋايىت كۆز سالدۇردۇم.
ساڭا بەرگەن كۆڭلۈمنى،
سەندەك بۆۋاپا يارنى،
سۆيگىنىمگە مىڭ توۋا.
(ي) ئاتمامسەن ئاتارىڭنى،
بەتلەكلىك ئوقۇڭ يوقمۇ؟
ياخشىنى يامان دەيسەن،
يارانقان خۇدا يوقمۇ؟

6

(ي) خەتنى يازدىم ياريمغا،
ئاق قەغەزنىڭ بېتىگە.
ئەمدى مەن كېتەر بولدۇم،
جاهاننىڭ ئۇ چېتىگە.
(ق) كەتسەڭ مەيلى كەت ياريم،
ئۆز يۇرتۇمدا قالغۇم بار.
ساڭا بەرگەن كۆڭلۈمنى،

① شوۋا ــ شورپا.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

مەن قايتۇرۇپ ئالغۇم بار.
كىرەي دېسەم پاتمايمەن.
(ي) مەن بېلىمنى باغلىدىم،
گېپىڭ بولسا ئېيت يارىم،
سىم بىلەن، سىملار بىلەن.
ئەمدى كەلسەم قايتمايمەن.
مەن كېتەرمەن، سەن قالارسەن،
چاپىنىڭنىڭ يېڭىدىن،
نەدىكى شۇملار بىلەن.
كېسىۋالاي تۇمارلىق.
مەن ئەمدى كېتەر بولدۇم،
سۆيۈۋالاي خۇمارلىق.

7

(ي) بۇگۈن كۈنگە چارشەنبە،
(ق) سېرىنگۈلنى پۇرايمەن،
ئات هارۋاڭنى قوش ئەمدى.
قىزىلگۈلنى پۇرايمەن.
ئەمدى مەن كېتەر بولدۇم،
سىز ياريمنى ئەسلەشكە،
كۆرۈشكىچە خوش ئەمدى.
بىر تال رەسىم سورايمەن.
گۈل سېرىلدى ئۇياقتا،
(ي) ئۆردەك كۆرسەڭ ئېتىۋال،
مەن سېرىلدىم بۇياقتا.
بۇلبۇل كۆرسەڭ سېتىۋال.
ئەمدى قانداق قىلىمىز،
سېغىنغاندا كۆرەرسەن،
كۆچۈپ كەتتۇق يىراقتا.
سۈرىتىمنى تارتىۋال.
(ق) ئۇ ياندىنمۇ باقتىڭىز،
(ق) سەن كەتتىڭ يىراقلارغا،
بۇ ياندىنمۇ باقتىڭىز.
مەن قالدىم بۇياقلاردا.
كېتەر ۋاقتى كەلگەندە،
قاچاندا كۆرۈشەرمىز،
يۈرەككە ئوت ياقتىڭىز.
ياش تولدى چاناقلارغا.
قىش پەسلى كېلىپ قاپتۇ،
(ي) مېنى كەتتى دەپ يارىم،
دەريا ياقىسى توڭلاپ.
هىجراندا غەم يېمىگىن.
يۈرىكىمگە دەز كەتتى،
يۈرىكىم سەن بىلەن قالدى،
سېنى كېتىدۇ دەپ ئاڭلاپ.
تاشلاپ كەتتى دېمىگىن.
(ي) پەنجىرەڭدىن قارايمەن،
(ق) ئىلىۋالدىڭ كۆڭلۈمنى،

مۇھەببەتلىك سۆز بىلەن.
كەتسەڭ قاچان كېلۇرسەن،
بېقىپ خۇمار كۆز بىلەن.
(ي) كاككۇك ئاشقى زەينەپ،
بىرى تاغدا، بىرى باغدا.
ياماڭ چاغدا ئايرىلدۇق،
قەدرىڭنى بىلەر چاغدا.
(ق) كۆڭلۈمدىكى شول ياردىم،
بۇگۈن، ئەتە كەتكۈدەك.
نەچچە ۋاقىت كۆيگىنىم،
ئەمدى بىكار كەتكۈدەك.
مېڭىپ كەلدىم يول بىلەن،
يېنىپ كەلدىم چەت بىلەن.
ئارىلىقىمىز يىراقكەن،
كۆرۈشەيلى خەت بىلەن.
(ي) يىراقلارغا يول ئالدىم،
مىنىپ يۈگۈرۈك ئېتىمنى.
ئامان بولغىن ئامرىقىم،
كۈتكىن مېنىڭ خېتىمنى.
(ق) زەپ چىرايلىق ئۆسۈپتۇ،
ئۆستەڭ باشىدا يالپۇز.
سەن كېرىيىدىن كەتكەندە،
قانداق ئۆتەرمەن يالغۇز؟
(ي) يېڭىدىن ساراي سېلىپ،
پەنەرىكىدە ياپتۇردۇم.
خوتەندە قالغان يارنى،
مەن خۇداغا تاپشۇردۇم.

8

(ق) ئەجەبمۇ كەلمىدىڭ ياردىم،
يولۇڭغا بارغۇدەك بولدۇم.
قولۇمغا قوش پىچاق ئېلىپ،
يۈرەكنى يارغۇدەك بولدۇم.
(ي) ئورما ئورغىلى چىقسام،
ئورغاق كەستى قولۇمنى.
يار قېشىڭغا ماڭغاندا،
دۇشمەن توستى يولۇمنى.

9

(ي) كېلەرسىزمۇ جانان قىز،
چىللىسام ئاشقا.
(ق) مەلىكزده يوقمىدى،
مېنىڭدىن باشقا.
(ي) ئوخشىمايدۇ ئۆزگىسى،
سىز قەلەم قاشقا.
(ق) ئۇنداق دېمەڭ كىچىكمەن،
لايىق تاللاشقا.
(ي) مەنمۇ كىچىك، كىردىممەن،

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

ئون سەككىز ياشقا.
(ق) توسماڭ مېنى چولام يوق،
سىزگە قاراشقا.
(ي) ئىچىم كۆيىدۇ بەكمۇ،
سىز باغرى تاشقا.
(ق) ئۇستىكەنسىز ئەجەبمۇ،
گەپتە بابلاشقا.
(ي) دېمەكچىمەن ياشلىقىمىز،
ئۆتمىسۇن بوشقا.
(ق) ئەگىتىسىز تۇز ئېيتماي،
گەپنى نېمىشقا.
(ي) قوشۇلامسىز جۇپ بولۇپ،
بىللە ياشاشقا.
(ق) چىدىمايدۇ يۈرىكىم،
سىزنى تاشلاشقا.
چىن ئەھدىمىز شۇنداق بولسۇن،
سۆيگۈ باشلاشقا.

10

(ق) كېتەردە خوش دېمەي كەتكەن،
مېنىڭ ئۇنداق ياريم يوق.
پىشانەمگە پۈتۈلگەننى،
تارتماسقا ئامالىم يوق.
(ي) ئالما ئاتتىم كەتكەنگە،
تۇتۇپ ئالسۇن يەتكەندە.
ياريم خاپا بولمىسۇن،
كۆرۈشەلمەي كەتكەنگە.

11

(ي) باغىڭدىكى جىنەستىگە،
نەشپۈتنى ئۈلاي ياريم.
راۋاب چېلىپ، مەن سېنى
ناخشامغا قوشاي ياريم.
(ق) سېنىڭ بىلەن گۈل تېرىپ،
غۇنچىدەك ئېچىلساممەن.
يۈرىكىمدە ئارمان يوق،
ناخشاڭغا قېتىلساممەن.
باققا كىرىپ ياندىشىپ،
ناخشا ئېيتىلى ياريم.
دوست - دۇشمەننىڭ ئالدىدا،
مۇرادقا يېتىلى ياريم.

12

(ي) : خېنىم - خېنىم، جان خېنىم،
بېيىت ئېيتاي ئاڭلا خېنىم.
ئوتتۇز ئوغۇل گۈۋاھ خېنىم،
كۆز تەگمىسۇن جۇما خېنىم.
ئېسىۋېلىڭ تۇما خېنىم،
جامالىڭنى ياپما خېنىم.
شامال بولۇپ قاچما خېنىم،
شامال بولۇپ قاچساڭ خېنىم،
مەيدەم بىلەن توساي خېنىم.
ئاق قار بولۇپ ياغساڭ خېنىم،
ماموق بولۇپ ياتاي خېنىم.

يامغۇر بولۇپ ياغساڭ خېنىم،
قۇملۇق بولۇپ يۇتاي خېنىم.
ئاق مۆز بولۇپ ياتساڭ خېنىم،
يۇرىكىمنى ياقاي خېنىم.
دەريا بولۇپ ئاقساڭ خېنىم،
بېلىق بولۇپ ئويناي خېنىم.
چىراغ بولۇپ يانساڭ خېنىم،
پىلىك بولۇپ كۆيەي خېنىم.
ئالتۇن بولۇپ تۇرساڭ خېنىم،
زەگەر بولۇپ سۆيەي خېنىم.
چېچەك بولۇپ تۇرساڭ خېنىم،
بۇلبۇل بولۇپ قوناي خېنىم.
چىمەن بولۇپ تۇرساڭ خېنىم،
قويۇنلىرى مەن ئۇچۇن،
قوزاك بولۇپ ئويناي خېنىم.
دەردىم تولا بىلگىن خېنىم،
خوش كەتتى چاي ئالغىن خېنىم.
(ق) يىگىت-يىگىت، جانان يىگىت،
بېيىت ئېيتاي ئاڭلاڭ يىگىت.
خەلقىئالەم گۇۋاھ يىگىت،
مەنمۇ كۆيۈك خۇما يىگىت.
جانغا جانان داۋا يىگىت،
ئېسىۋالسام تۇما يىگىت.
باغقا كىرسەم بۇلبۇل يىگىت،
قىسىۋالسام بىرگۇل يىگىت.
سۆزى شېكەر قوبۇل يىگىت.
مەلۇم بولسۇن ھالىم يىگىت،
مانا چىنە تازىم يىگىت.

13

(ي) يول بەر دېسەم بېرەملا،
يارىم بار ياققا.
سۇ بەر دېسەم بېرەملا،
ئالتۇن تاۋاقتا.
(ق) سۇ دېسىلە سۇ بېرەي،
يالىرى قاياقتا.
ئەسلىي يارىم ئۆزلىرى،
ئۆيلىرى قاياقتا؟
(ي) مېنىڭ ئۆيۈم بىلىسىڭىز،
مەكتەپ خانىدۇر.
قويۇنلىرى مەن ئۇچۇن،
بېھىشخانادۇر.
(ق، ي) بېھىشخانا ئىچىدە،
بىر گۈل ئېچىلغان.
بىرسى سىلە، بىرسى مەن،
قوشماق ئېچىلغان.

14

قارلىغاچنىڭ قانىتىدەك،
قوشۇما قاشلىق.
يېڭى كۆلنىڭ سۈيىدەك،
كۆزلىرى ياشلىق.

يارنىڭ كۆز ياشلىرىدا،
ئۆرەدەك ئۇزەدۇر.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

يۈرىكىمنىڭ قىزىقىغا،
تۆمۈر قىزادۇر.

كېچىسى بىھوش بولۇپ،
كۈندۈزى ھوقۇش بولۇپ.
ئالسام سېنى جانىم خېنىم،
سەن كېيىك، مەن قۇش بولۇپ.

ئاجايىپمۇ كۆيىمەن،
قېشىڭ بىلەن كۆزۈڭگە.
شۇنچە سۆيگۈم كېلىدۇ،
ئالما رەڭلىك يۈزۈڭگە.
گىرە سالغۇم كېلىدۇ،
ئەۋرىشىمدەك بېلىڭگە.

15

(ق) قوشقىمنى باشلىدىم،
سۆيگەن يارىم تىڭشاپ تۇر.
تارتقان دەردۇ - ھەسرەتنى،
قۇلىقىڭدا تىڭشاپ تۇر.
مېنىڭ كۆڭلۈم بەك نازۇك،
قارچىغىدەك قۇشلاپ تۇر.

(ي) لاچىن بولۇپ ئەگىمەن،
ھويلاڭدا - تېرەكىڭدە.
بېلىق بولۇپ ئويناىمەن،
مەيدەڭدە - يۈرەكىڭدە.
تائەبەتكە سۆيىمەن.
تۇرالىساڭ ۋەدەڭدە.

16

(ق) تام تۈۋىدە ئولتۇراردۇر،
ئېگىز بويلۇق بىر يىگىت.
ئاغزىدىن شەربەت تامادۇر،
شەربىتى تاتلىق يىگىت.
شەربىتىگە گۈل تېرىدىم،
بىر غۇنچىنى ئۈزمىدىم.
بولغاچ ۋەدىمىز ۋەدە،
ئۈمىدىمنى ئۈزمىدىم.
يۈرىكىمگە تاڭاي دەپ،
ئۆزلىرىنى ئىزدىدىم.
(ي) سۆزلىرىڭ شېرىن - شېكەر،
قىيام سۈيىدەڭ.
قىلدى سۆزۈڭ يۈرىكىمنى
غەلۋىر كۆزىدەڭ.